

C/2023/1344

29.11.2023

RECOMANDAREA CONSILIULUI

din 27 noiembrie 2023

privind dezvoltarea condițiilor-cadru ale economiei sociale

(C/2023/1344)

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE,

având în vedere Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în special articolul 292 coroborat cu articolul 149 și cu articolul 153 alineatul (1) literele (h) și (j),

având în vedere propunerea Comisiei Europene,

având în vedere avizul Comitetului Regiunilor ⁽¹⁾,

întrucât:

- (1) Pilonul european al drepturilor sociale (denumit în continuare „pilonul”) proclamat în comun de Parlamentul European, Consiliu și Comisie la 17 noiembrie 2017 ⁽²⁾ stabilește o serie de principii pentru sprijinirea unor piețe ale muncii și a unor sisteme de protecție socială echitabile și funcționale. Pilonul include primul principiu privind dreptul la educație, formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții favorabile incluziunii și de înaltă calitate, al doilea principiu privind egalitatea de gen, al treilea principiu privind egalitatea de șanse, al patrulea principiu privind sprijinul activ pentru ocuparea forței de muncă, al cincilea principiu privind locurile de muncă sigure și adaptabile, precum și principiul 11 și principiile 16-20 privind protecția socială și incluziunea copiilor, a persoanelor cu handicap și a persoanelor fără adăpost, precum și accesul la servicii esențiale, asistență medicală și îngrijire pe termen lung.
- (2) În iunie 2021, în conformitate cu Declarația de la Porto, Consiliul European a salutat obiectivele principale ale UE pentru 2030 consacrate în Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale ⁽³⁾. Obiectivele respective își propun ca rata de ocupare a forței de muncă să fie de cel puțin 78 %, rata de participare a persoanelor adulte la activități de formare profesională să fie anual de cel puțin 60 %, iar reducerea numărului persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială să fie cu cel puțin 15 milioane (dintre care cel puțin cinci milioane ar trebui să fie copii). Ulterior, statele membre au stabilit obiective naționale în toate cele trei domenii pentru a contribui la atingerea obiectivelor comune respective.
- (3) În pofida progreselor înregistrate în ultimul deceniu în ceea ce privește reducerea sărăciei și a excluziunii sociale, 95,4 milioane de persoane au rămas expuse riscului în 2021. Riscul de sărăcie a crescut pentru persoanele care trăiesc în gospodării fără persoane ocupate sau cu un grad foarte scăzut de ocupare, iar profunzimea și durata sărăciei s-au înrăutățit în multe state membre. O ocupare de calitate și durabilă a forței de muncă este esențială pentru atenuarea acestei probleme. Datorită modului în care funcționează economia socială, acțiunilor sale și obiectivelor pe care le urmărește, economia socială joacă un rol esențial în îmbunătățirea incluziunii sociale și a accesului egal la piața forței de muncă. Prin urmare, aceasta contribuie la punerea în aplicare cu succes a pilonului.
- (4) Entitățile din sectorul economiei sociale pot crea și păstra locuri de muncă de calitate; acestea contribuie la incluziunea pe piața muncii și socială a grupurilor defavorizate și la egalitatea de șanse pentru toți. Acest lucru este în conformitate cu cadrul unei redresări favorabile incluziunii, astfel cum se subliniază în Orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre prevăzute în Decizia (UE) 2022/2296 a Consiliului ⁽⁴⁾. Entitățile din sectorul economiei sociale pot stimula dezvoltarea economică și industrială durabilă și pot promova participarea activă a cetățenilor în societate. Entitățile respective aduc, de asemenea, o contribuție semnificativă la sistemele de protecție socială din Uniune, completând serviciile publice, revitalizând zonele rurale și depopulate ale Uniunii și jucând un rol important în politica internațională de dezvoltare.

⁽¹⁾ Avizul Comitetului Regiunilor din 8 februarie 2023 privind „Crearea unui mediu favorabil economiei sociale – perspectiva locală și regională” (CDR 5492/2022).

⁽²⁾ JO C 428, 13.12.2017, p. 10.

⁽³⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Plan de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale” (COM(2021) 102 final).

⁽⁴⁾ Decizia (UE) 2022/2296 a Consiliului din 21 noiembrie 2022 privind orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre (JO L 304, 24.11.2022, p. 67).

- (5) La 9 decembrie 2021, Comisia a adoptat un plan de acțiune pentru economia socială ⁽⁵⁾. Planul de acțiune respectiv contribuie la prioritatea Comisiei de a construi „o economie în serviciul cetățenilor” și este aliniat la Concluziile Consiliului din 2015 privind promovarea economiei sociale ca motor esențial al dezvoltării economice și sociale în Europa ⁽⁶⁾. În planul de acțiune respectiv, Comisia a prezentat măsuri concrete care urmează să fie puse în aplicare atât la nivelul Uniunii, cât și la nivel național. Măsurile urmăresc să stimuleze inovarea socială, să sprijine dezvoltarea economiei sociale și să deblocheze puterea sa de transformare socială și economică. Măsurile se axează pe crearea condițiilor adecvate pentru ca economia socială să prospere, pe crearea de oportunități pentru ca entitățile din sectorul economiei sociale, printre care se numără întreprinderile și alte tipuri de organizații, să se lanseze și să se extindă, precum și pe asigurarea unei mai mari vizibilități a economiei sociale și a potențialului acesteia. Parlamentul European a salutat planul de acțiune respectiv în rezoluția sa din 6 iulie 2022 ⁽⁷⁾.
- (6) La 18 aprilie 2023, Organizația Națiunilor Unite a adoptat o rezoluție privind promovarea economiei sociale și solidară pentru o dezvoltare durabilă, care oferă o definiție globală a economiei sociale și solidară și o foaie de parcurs pentru sprijinirea dezvoltării economiei sociale și solidară la nivel mondial. Alte organizații internaționale au adoptat, de asemenea, strategii pentru dezvoltarea economiei sociale, cum ar fi Rezoluția privind munca decentă și economia socială și solidară, adoptată la cea de a 110-a Conferință Internațională a Muncii a Organizației Internaționale a Muncii din 10 iunie 2022 și Recomandarea Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) privind economia socială și solidară și inovarea socială, adoptată, de asemenea, la 10 iunie 2022.
- (7) Economia socială, denumită în unele state membre și economia solidară sau economia socială și solidară, cuprinde o gamă diversă de entități cu modele de afaceri și organizaționale diferite care acordă prioritate scopului societal, inclusiv obiectivelor sociale și de mediu, în detrimentul profitului. Pot exista mici variații între statele membre cu privire la entitățile din sectorul economiei sociale și la definițiile acestora, iar entitățile respective pot avea forme și statute juridice diferite, cum ar fi cooperativele, societățile mutuale, asociațiile, fundațiile și întreprinderile sociale. Acestea împărtășesc principiile comune de reinvestire a totalității sau a majorității profiturilor lor pentru a-și urmări scopurile sociale sau de mediu și de practicare a guvernancei democratice sau participative. Forma specifică de guvernare și de gestionare adoptată de entitățile din sectorul economiei sociale variază în funcție de natura, amploarea și contextul lor de funcționare. Astfel, principiul guvernancei democratice sau participative ia forme diferite, de la implicarea directă a membrilor în procesele de guvernare până la implicarea reprezentativă a membrilor sau a partenerilor în funcții de guvernare și de gestionare separate. De exemplu, în cooperative, societăți mutuale și asociații, acest principiu ia adesea forma „o persoană, un vot”. Procesele decizionale din cadrul entităților din sectorul economiei sociale sunt caracterizate de un set de sisteme de control și de relații între diferiții agenți care participă la entitate, inclusiv managerii, partenerii, angajații și beneficiarii. Reunind acești agenți diferiți, entitățile din sectorul economiei sociale promovează un efort multipartit axat pe o cultură a participării, a responsabilității și a transparenței și care vizează atingerea unui obiectiv comun.
- (8) Entitățile din sectorul economiei sociale depun adesea eforturi pentru a crea oportunități economice care să promoveze incluziunea socială și integrarea pe piața forței de muncă a grupurilor defavorizate, inclusiv a persoanelor cu handicap și a persoanelor cu probleme de sănătate mintală. Întreprinderile sociale de inserție sunt un tip de întreprindere socială care se concentrează pe sprijinirea integrării respectivelor grupuri de persoane în societate și în câmpul muncii, oferind locuri de muncă la diferite niveluri de competențe, cu condiții de muncă favorabile incluziunii și flexibile. De exemplu, furnizarea de sprijin lingvistic lucrătorilor migranți și adaptarea sarcinilor și a mediilor de lucru pentru persoanele cu handicap le pot oferi o cale de ieșire din sărăcie și din excluziunea socială. Oportunitățile de angajare respective pot servi drept factori care să faciliteze tranziția către alte sectoare ale pieței forței de muncă, contribuind la depășirea barierelor din calea ocupării forței de muncă pentru șomerii de lungă durată și pentru alte persoane care se confruntă cu dificultăți în ceea ce privește accesul pe piața forței de muncă.

⁽⁵⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „Construirea unei economii în serviciul cetățenilor: un plan de acțiune pentru economia socială”, COM(2021) 778 final.

⁽⁶⁾ A se vedea documentul ST 15071/15.

⁽⁷⁾ Rezoluția Parlamentului European din 6 iulie 2022 referitoare la Planul de acțiune al UE pentru economia socială [2021/2179 (INI)].

- (9) Noile întreprinderi din cadrul economiei sociale pot fi un vehicul puternic pentru crearea de locuri de muncă și pentru schimbări sociale pozitive. Economia socială poate oferi oportunități pentru unele grupuri subreprezentate, cum ar fi femeile și tinerii, de a intra pe piața forței de muncă sau de a înființa întreprinderi sociale. Potrivit *Global Entrepreneurship Monitor* (Monitorul mondial al antreprenoriatului), se estimează că 55 % dintre antreprenorii sociali la nivel mondial sunt bărbați, iar 45 % sunt femei, în timp ce, în general, numărul femeilor care desfășoară activități independente este depășit de numărul bărbaților cu un raport de doi la unu. Potrivit unui sondaj Eurobarometru recent privind atitudinea tinerilor față de antreprenoriatul social, tinerii apreciază importanța obiectivelor sociale și de mediu și a conducerii participative. Statele membre ar putea lua în considerare modalități de reducere la minimum a factorilor de descurajare a potențialilor antreprenori, cum ar fi asigurarea faptului că aceștia mențin accesul la o protecție adecvată în materie de siguranță socială. Unele state membre au redus contribuțiile de asigurări sociale ca stimulent pentru angajarea de personal de către entitățile din sectorul economiei sociale. Asigurarea unui cadru favorabil pentru transferurile de întreprinderi către angajați pentru a forma cooperative de lucrători, sau alte modele relevante deținute de lucrători din cadrul economiei sociale poate fi, de asemenea, o modalitate de a asigura continuitatea întreprinderilor mici și familiale și de a evita pierderea de locuri de muncă, de exemplu în caz de restructurare. Statele membre ar putea, de asemenea, să pună în aplicare măsuri care să faciliteze tranziția întreprinderilor tradiționale către entități din sectorul economiei sociale.
- (10) Entitățile din sectorul economiei sociale promovează, de asemenea, incluziunea tinerilor, în special a tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare. Acestea oferă programe de formare și de dezvoltare a competențelor și scheme de ucenicie menționate în Recomandarea Consiliului din 15 martie 2018 privind un Cadru european pentru ucenicii de calitate și eficace ⁽⁸⁾, precum și oportunități de angajare. Prin urmare, entitățile contribuie la obiectivele stabilite de Garanția pentru tineret menționate în Recomandarea Consiliului din 30 octombrie 2020 privind „O punte către locuri de muncă – consolidarea Garanției pentru tineret” ⁽⁹⁾ și în Recomandarea Consiliului din 16 iunie 2022 privind o abordare europeană a microcertificărilor pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională ⁽¹⁰⁾. Finanțarea din partea Uniunii, cum ar fi programul Fondului social european Plus instituit prin Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽¹¹⁾, poate sprijini entitățile din sectorul economiei sociale în acest rol. În acest scop, în statele membre au avut loc inițiative de colaborare de succes între serviciile publice de ocupare a forței de muncă și entitățile din sectorul economiei sociale ⁽¹²⁾. În cadrul inițiativelor respective, entitățile din sectorul economiei sociale joacă un rol important în identificarea persoanelor care au nevoie de asistență și în elaborarea unor planuri adaptate pentru a le ajuta să realizeze integrarea socială și profesională, inclusiv oportunități de formare și de muncă.
- (11) Entitățile din sectorul economiei sociale pot promova condiții de muncă echitabile prin implicarea angajaților în guvernanta și procesul lor decizional. Promovarea dialogului social în economia socială poate îmbunătăți condițiile de muncă ale angajaților. Statele membre pot promova și valorifica acest aspect al economiei sociale și pot utiliza know-how-ul acestuia prin implicarea entităților din sectorul economiei sociale în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă ⁽¹³⁾. De asemenea, statele membre pot explora posibilitățile de a facilita participarea angajatorilor din sectorul economiei sociale la dialogul social.
- (12) Economia socială contribuie la o Uniune a strategiilor privind egalitatea adoptată de Comisie prin promovarea incluziunii sociale a grupurilor dezavantajate și subreprezentate, de exemplu prin furnizarea de servicii sociale și de îngrijire (inclusiv servicii de îngrijire a copiilor, de asistență medicală și de îngrijire pe termen lung), de locuințe sociale și de sprijin pentru copiii și tinerii cu nevoi speciale. Entitățile din sectorul economiei sociale contribuie la reducerea inegalităților, cum ar fi disparitatea de gen în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, atât prin angajarea femeilor în mod direct și într-o proporție mare, cât și prin furnizarea de servicii de îngrijire care să permită îngrijitorilor, dintre care majoritatea sunt femei, să intre pe piața forței de muncă. În calitate de partener important pentru sectorul public, economia socială poate aduce o contribuție valoroasă la conceperea și furnizarea de servicii de îngrijire în structuri rezidențiale, la domiciliu și în comunitate. Prin inițiative de parteneriat, autoritățile publice și entitățile din sectorul economiei sociale pot oferi servicii de îngrijire de înaltă calitate, accesibile și la prețuri abordabile.

⁽⁸⁾ JO C 153, 2.5.2018, p. 1.

⁽⁹⁾ JO C 372, 4.11.2020, p. 1.

⁽¹⁰⁾ JO C 243, 27.6.2022, p. 10.

⁽¹¹⁾ Regulamentul (UE) 2021/1057 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului social european Plus (FSE+) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1296/2013, (JO L 231, 30.6.2021, p. 21).

⁽¹²⁾ Un exemplu este sprijinul belgian acordat „collectief maatwerk”, care include sprijin financiar pentru întreprinderile sociale de inserție.

⁽¹³⁾ Un exemplu în acest sens este inițiativa franceză *Territoires Zéro Chômeurs de Longue Durée*, care vizează combaterea șomajului de lungă durată prin înființarea unor organizații non-profit în zonele cu rate ridicate ale șomajului de lungă durată, care să angajeze rezidenții locali cu contracte de muncă pe durată nedeterminată pentru a desfășura activități utile pentru comunitate, cum ar fi reciclarea, îngrijirea copiilor și grădiniștii comunitare. Inițiative similare au fost introduse în Groningen, în Țările de Jos, și în Marienthal, în Austria.

- (13) Sistemele de educație și formare profesională joacă un rol esențial în înzestrarea persoanelor cu competențele necesare pentru locul de muncă, pentru dezvoltarea personală și pentru cetățenie. Acestea contribuie, de asemenea, la asigurarea unei forțe de muncă calificate, care poate contribui la o dublă tranziție verde și digitală echitabilă. Entitățile din sectorul economiei sociale oferă oportunități de angajare, formare la locul de muncă și programe de învățare la locul de muncă adaptate la nevoile persoanelor și ale economiei locale. Acestea au potențialul de a contribui la punerea în aplicare a conturilor personale de învățare pe tot parcursul vieții, ca modalitate posibilă de a atinge obiectivele stabilite în Recomandarea Consiliului din 16 iunie 2022 privind conturile personale de învățare ⁽¹⁴⁾. Entitățile din sectorul economiei sociale pot contribui, de asemenea, la eliminarea decalajului digital de gen actual, oferind un sprijin specific care consolidează competențele digitale ale femeilor. Prin urmare, pot contribui la crearea unei forțe de muncă calificate și adaptabile, capabile să răspundă schimbărilor de pe piața forței de muncă, ceea ce ar putea facilita tranziția de la un loc de muncă la altul și ar putea atenua deficitul de forță de muncă, contribuind astfel la creșterea economică globală. Statele membre pot valorifica acest potențial atunci când dezvoltă informații privind competențele, facilitează formarea și elaborează programe de învățământ.
- (14) Provocările generate de dubla tranziție și de schimbările demografice trebuie abordate la nivel regional și local pentru a realiza coeziunea economică, socială și teritorială. În general, entitățile din sectorul economiei sociale își desfășoară activitatea de jos în sus, aproape de comunități, de cetățeni și de problemele cu care se confruntă aceștia, acționând adesea ca inovatori sociali și găsind soluții care pot fi extinse sau reproduse și care contribuie la schimbări sistemice. Economia socială poate contribui, de asemenea, la autonomia strategică a Uniunii, prin crearea de întreprinderi în sectoare strategice care să servească intereselor și nevoilor comunităților locale. De exemplu, economia socială ar putea oferi oportunități de perfecționare lucrătorilor slab calificați din sectoarele care trec prin schimbări majore și ar putea oferi bunuri de bază la prețuri accesibile grupurilor cu venituri mici. În zonele îndepărtate și rurale cu mai puține oferte educaționale și de ocupare a forței de muncă, entitățile din sectorul economiei sociale pot oferi oportunități atât de necesare, făcând regiunile respective mai atractive. Prin urmare, dezvoltarea ecosistemelor economiei sociale a Uniunii contribuie la atenuarea consecințelor îmbătrânirii populației, ale depopulării și ale altor tendințe demografice, precum și la promovarea dezvoltării economice și industriale locale, inclusiv în zonele rurale și îndepărtate și în regiunile ultraperiferice ale Uniunii, de exemplu în domeniul agriculturii, al producției de alimente ecologice și al economiei albastre.
- (15) Promovarea dezvoltării locale plasate sub responsabilitatea comunității și a ecosistemelor favorabile pentru inovarea socială consolidează economia socială și stimulează trecerea la o economie neutră din punct de vedere climatic, în conformitate cu Pactul verde european ⁽¹⁵⁾ și cu planul industrial al Pactului verde ⁽¹⁶⁾. Având în vedere rolul important al economiei sociale în dezvoltarea economiei circulare, precum și în producția și distribuția energiei din surse regenerabile gestionate de cetățeni, prin intermediul cooperativelor de energie din surse regenerabile și al altor comunități energetice, elaborarea unor măsuri transversale și coerente de politică industrială privind reutilizarea, repararea și reciclarea ar putea promova o piață funcțională pentru materiile prime secundare, optimizând contribuția economiei sociale la obiectivele stabilite în planul de acțiune privind economia circulară ⁽¹⁷⁾, și ar putea stimula competitivitatea industriei europene care contribuie la obiectivul zero emisii nete. Entitățile din sectorul economiei sociale care își desfășoară activitatea în domeniul digital au demonstrat potențialul de a capacita cetățenii și întreprinderile să participe la o tranziție digitală favorabilă incluziunii și centrată pe factorul uman și de a juca un rol activ în atingerea obiectivelor și țintelor programului de politică pentru 2030 privind deceniul digital instituit prin Decizia (UE) 2022/2481 a Parlamentului European și a Consiliului ⁽¹⁸⁾ și prin Declarația europeană privind drepturile și principiile digitale pentru deceniul digital ⁽¹⁹⁾. Pentru a stimula reziliența acestei duble tranziții către o societate verde și digitală, Comisia și-a actualizat strategia industrială a Uniunii în mai 2021. Strategia prezintă provocările cu care se confruntă cele 14 ecosisteme industriale, inclusiv ecosistemul „economia de proximitate și economia socială”, pentru care a fost elaborat în comun un parcurs de tranziție.
- (16) Pentru a permite economiei sociale să își valorifice potențialul de sprijinire a accesului pe piața forței de muncă, a incluziunii sociale, a dezvoltării competențelor, a coeziunii teritoriale, a democrației economice, a neutralității climatice și a dezvoltării economice durabile, aceasta are nevoie de un cadru favorabil. Întrucât economia socială poate fi prezentă în toate sectoarele economice și este influențată de politici și dispoziții orizontale și sectoriale, un cadru favorabil trebuie să țină seama de caracteristicile specifice ale economiei sociale și de obstacolele suplimentare

⁽¹⁴⁾ JO C 243, 27.6.2022, p. 26.

⁽¹⁵⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Pactul verde european (COM(2019) 640 final).

⁽¹⁶⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „Un Plan industrial al Pactului verde pentru era cu zero emisii nete” (COM(2023) 62 final).

⁽¹⁷⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, „Un nou Plan de acțiune privind economia circulară – Pentru o Europă mai curată și mai competitivă” (COM(2020) 98 final).

⁽¹⁸⁾ Decizia (UE) 2022/2481 a Parlamentului European și a Consiliului din 14 decembrie 2022 de instituire a programului de politică pentru 2030 privind deceniul digital (JO L 323, 19.12.2022, p. 4).

⁽¹⁹⁾ Declarația europeană privind drepturile și principiile digitale pentru deceniul digital (COM(2022) 28 final).

cu care se confruntă entitățile din sectorul economiei sociale în dezvoltarea lor, care le limitează posibilitățile de a funcționa alături de întreprinderile tradiționale. Obiectivul principal al entităților din sectorul economiei sociale nu este de a-și maximiza câștigurile în materie de eficiență și profiturile, ci în primul rând de a crea rezultate societale pozitive. Acestea au nevoie de măsuri de sprijin și de medii financiare, administrative și juridice favorabile, care să țină seama de caracteristicile specifice ale modelelor lor de afaceri în ceea ce privește guvernanta, alocarea profitului, condițiile de muncă și impactul. Măsurile respective le permit, de exemplu, să angajeze lucrători mai puțin productivi sau să furnizeze servicii sociale la prețuri accesibile. Sunt necesare strategii cuprinzătoare pentru a stabili cadre favorabile. Acest lucru poate implica adoptarea de măsuri de reglementare sau punerea în aplicare sau adaptarea politicilor și a inițiativelor pentru a sprijini contribuțiile economiei sociale la obiectivele sociale și de mediu și pentru a spori valoarea economică și industrială a acestora. Strategiile respective ar trebui să urmărească progresele înregistrate și să măsoare eficacitatea inițiativelor, să aducă ajustări și îmbunătățiri în funcție de necesități și, în cele din urmă, să conducă la rezultate mai eficiente, cu un impact mai mare din partea sectorului. Ar putea fi necesară adoptarea strategiilor la diferite niveluri de guvernare (național, regional și local), în funcție de organizarea instituțională și de contextul din fiecare stat membru. La nivelul regiunilor, al orașelor și la alte niveluri subnaționale s-ar putea adopta strategii de economie socială care să fie clar legate de obiectivele și prioritățile de dezvoltare regională, maximizând beneficiile reciproce.

- (17) În vederea dezvoltării și punerii în aplicare cu succes a strategiilor privind economia socială, este esențial ca părțile interesate din economia socială să fie implicate, iar participarea persoanelor celor mai vulnerabile să fie facilitată. Mai multe state membre au înființat deja grupuri la nivel înalt care promovează dialogul dintre autoritățile publice și entitățile din sectorul economiei sociale (de exemplu, Consiliul superior al economiei sociale și solidară din Franța, Consiliul pentru dezvoltarea economiei sociale din Spania, Consiliul național pentru economie socială din Portugalia și Consiliul național al sectorului terțiar din Italia). Rețelele reprezentative ale economiei sociale pot fi, de asemenea, o platformă pentru acțiuni colective, pot facilita colaborarea și schimbul de informații și pot crea oportunități de consolidare a capacităților și de învățare reciprocă.
- (18) Sprijinul financiar public poate juca un rol important în facilitarea înființării și dezvoltării entităților din sectorul economiei sociale. În general, entitățile din sectorul economiei sociale întâmpină dificultăți mai mari în accesarea resurselor financiare decât alte întreprinderi. De exemplu, în pofida unor îmbunătățiri, o analiză a piețelor de finanțare a întreprinderilor sociale a evidențiat o neconcordanță persistentă între cererea și oferta de finanțare pentru întreprinderile sociale din Uniune, în ceea ce privește accesul la împrumuturi și la capital propriu. Întrucât entitățile din sectorul economiei sociale urmăresc să genereze efecte sociale sau de mediu pozitive și pot distribui profiturile către finanțatorii și proprietarii lor numai într-o măsură limitată sau deloc, acestea nu sunt, în general, bine adaptate pentru investitorii care urmăresc profituri financiare semnificative. Măsurile de sprijin disponibile pentru a aborda această problemă tind să fie fragmentare și să difere considerabil în ceea ce privește eficacitatea lor. Măsurile variază de la granturi și subvenții la servicii de consultanță și de consolidare a capacităților și sunt adesea furnizate de incubatoare. Prin urmare, există încă multe posibilități de îmbunătățire în ceea ce privește furnizarea de finanțare adaptată pentru diferitele etape ale ciclului de viață al unei entități din sectorul economiei sociale și ar putea fi util un sprijin suplimentar pentru mobilizarea finanțării private, precum și alte măsuri complementare de îmbunătățire a accesului la finanțare pentru entitățile din sectorul economiei sociale. O abordare de acest tip ar fi să li se ofere deponenților individuali sau angajaților care participă la planuri de pensii sau de economii finanțate de angajator opțiunea de a alege un plan de economii care investește o parte din economiile lor într-o întreprindere socială ⁽²⁰⁾.
- (19) Uniunea oferă numeroase oportunități de finanțare pentru a sprijini economia socială. Fondul social european Plus, Fondul european de dezvoltare regională instituit prin Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²¹⁾, Fondul pentru o tranziție justă instituit prin Regulamentul (UE) 2021/1056 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²²⁾, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală instituit prin Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²³⁾, Programul privind piața unică instituit prin Regulamentul (UE) 2021/690 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁴⁾, programul InvestEU instituit prin

⁽²⁰⁾ De exemplu, „*Les Fonds Communs de Placement d'Entreprise solidaires*” în Franța.

⁽²¹⁾ Regulamentul (UE) 2021/1058 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune (JO L 231, 30.6.2021, p. 60).

⁽²²⁾ Regulamentul (UE) 2021/1056 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 de instituire a Fondului pentru o tranziție justă (JO L 231, 30.6.2021, p. 1).

⁽²³⁾ Regulamentul (UE) nr. 1305/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1698/2005 al Consiliului (JO L 347, 20.12.2013, p. 487).

⁽²⁴⁾ Regulamentul (UE) 2021/690 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 aprilie 2021 de instituire a unui program privind piața internă, competitivitatea întreprinderilor, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii, domeniul plantelor, animalelor, produselor alimentare și hranei pentru animale și statisticile europene (Programul privind piața unică) și de abrogare a Regulamentelor (UE) nr. 99/2013, (UE) nr. 1287/2013, (UE) nr. 254/2014 și (UE) nr. 652/2014 (JO L 153, 3.5.2021, p. 1).

Regulamentul (UE) 2021/523 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁵⁾ și, după caz, Mecanismul de redresare și reziliență instituit prin Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽²⁶⁾ oferă finanțare.

Uniunea oferă, de asemenea, sprijin consultativ prin intermediul platformei fi-compass pentru conceperea de instrumente financiare în cadrul fondurilor politicii de coeziune. Statele membre, inclusiv autoritățile regionale și locale, ar putea utiliza mai bine aceste oportunități prin adoptarea unor măsuri specifice pentru economia socială. Sprijinul tehnic ⁽²⁷⁾ este un alt instrument al Uniunii disponibil pentru a îmbunătăți capacitatea statelor membre de a elabora și de a pune în aplicare politici de consolidare a economiei sociale.

- (20) Furnizarea de bunuri și servicii și colaborarea atât cu autoritățile publice, cât și cu întreprinderile tradiționale sunt esențiale pentru dezvoltarea economiei sociale, pentru generarea de venituri și pentru a ajuta entitățile din sectorul economiei sociale să devină autonome din punct de vedere financiar. Datorită marjei de flexibilitate prevăzute de normele și strategiile naționale și ale Uniunii referitoare la achizițiile publice, autoritățile contractante pot utiliza achizițiile publice într-un mod mai strategic prin stabilirea unor criterii inovatoare, ecologice și sociale, contribuind în cele din urmă la o economie mai durabilă, mai favorabilă incluziunii și mai competitivă. Cu toate acestea, majoritatea ofertelor sunt încă atribuite exclusiv pe baza prețului. Întrucât entitățile din sectorul economiei sociale urmăresc să ofere beneficii societale și colective, mai degrabă decât să furnizeze servicii la cel mai mic preț, acestea întâmpină dificultăți în a concura în cadrul unor procese obișnuite de achiziții publice, în pofida faptului că pot oferi o valoare adăugată mai mare procesului de achiziții publice. Există, de asemenea, posibilitatea de a spori capacitatea entităților din sectorul economiei sociale de a desfășura activități economice, inclusiv printr-o integrare mai sistematică în lanțurile valorice ale întreprinderilor tradiționale și prin crearea de parteneriate cu acestea pentru a licita în comun în cadrul achizițiilor publice și pentru a crea noi oportunități de piață.
- (21) Adesea, autoritățile publice nu profită la maximum de domeniul de aplicare actual al normelor privind ajutoarele de stat pentru a sprijini economia socială, în cazul în care piața singură nu reușește să obțină un acces satisfăcător la piața forței de muncă și incluziunea socială, limitându-se la măsuri sub pragul general *de minimis* și neutilizând opțiunea de a stabili măsuri în temeiul Regulamentului (UE) nr. 651/2014 al Comisiei ⁽²⁸⁾ (Regulamentul general de exceptare pe categorii de ajutoare), cum ar fi ajutoarele regionale, ajutoarele pentru finanțarea de risc și ajutoarele pentru recrutarea de lucrători defavorizați. În ceea ce privește ajutoarele *de minimis*, acestea sunt în prezent limitate la 200 000 EUR pe o perioadă de trei ani, dar normele actuale vor expira la 31 decembrie 2023 și sunt în curs de revizuire. Normele Uniunii care reglementează serviciile de interes economic general oferă, de asemenea, posibilitatea de a autoriza ajutoarele de stat, dar adesea autoritățile publice nu utilizează pe deplin aceste opțiuni, în special în ceea ce privește serviciile sociale din domeniul integrării profesionale a persoanelor vulnerabile. Este necesar ca autoritățile publice să examineze mai întâi dacă o măsură poate fi considerată ajutor de stat în înțelesul articolului 107 alineatul (1) din tratat.
- (22) Politica fiscală poate avea, de asemenea, un rol semnificativ în promovarea economiei sociale și în asigurarea faptului că entitățile din sectorul economiei sociale își pot permite să funcționeze alături de întreprinderile tradiționale, creând un mediu de afaceri mai echitabil, contribuind în același timp la incluziunea socială și la îmbunătățirea accesului la piața muncii. Anumite state membre au instituit un cadru de impozitare care încurajează dezvoltarea sectorului, inclusiv stimulente fiscale adaptate nevoilor economiei sociale, recunoscând în același timp diversitatea acestora și prevenind fragmentarea. În mai multe state membre persistă bariere administrative în ceea ce privește donațiile de interes public dincolo de frontierele statelor membre. Stimulentele fiscale bine concepute pentru donațiile către entitățile din sectorul economiei sociale de interes public pot stimula finanțarea acestora, inclusiv dincolo de frontierele Uniunii, în conformitate cu principiul nediscriminării prevăzut în tratat. Se reamintește, de asemenea, că anumite bunuri și servicii, adesea furnizate de entități din sectorul economiei sociale, pot beneficia de o cotă redusă de TVA în conformitate cu articolul 98 din Directiva 2006/112/CE a Consiliului ⁽²⁹⁾ și cu anexa III la aceasta.

⁽²⁵⁾ Regulamentul (UE) 2021/523 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 martie 2021 de instituire a Programului InvestEU și de modificare a Regulamentului (UE) 2015/1017 (JO L 107, 26.3.2021, p. 30).

⁽²⁶⁾ Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență (JO L 57, 18.2.2021, p. 17).

⁽²⁷⁾ Regulamentul (UE) 2021/240 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 februarie 2021 de instituire a unui Instrument de sprijin tehnic (JO L 57, 18.2.2021, p. 1).

⁽²⁸⁾ Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (JO L 187, 26.6.2014, p. 1).

⁽²⁹⁾ Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, 11.12.2006, p. 1).

- (23) Procesele de măsurare și de gestionare a impactului social sunt deosebit de importante pentru entitățile din sectorul economiei sociale, deoarece le permit să înțeleagă și să-și comunice impactul și să aibă acces la finanțare bazată pe impact. Măsurarea impactului social implică utilizarea unor indicatori și instrumente pentru a măsura impactul social al unei anumite intervenții sau inițiative. Managementul impactului social implică construirea sistemelor, a proceselor și a capacităților de care are nevoie o organizație pentru gestionarea proactivă și pentru a-și spori impactul. Însă gama largă de cadre și instrumente disponibile poate reprezenta o provocare, în special pentru entitățile cu mai puține resurse. Monitorizarea rezultatelor sociale ale investițiilor publice permite controlul public, poate sprijini raționamentul care stă la baza utilizării banilor contribuabililor pentru a sprijini entitățile sau activitățile din sectorul economiei sociale și poate contribui la prevenirea „dezinformării cu privire la impactul social” (supraestimarea impactului sau afirmații false privind impactul). În acest sens, ar putea fi utile abordările de măsurare și de gestionare a impactului social care sunt bine-gândite, proporționale și adaptate la nevoile entităților individuale. Acestea ar trebui să se bazeze pe metode și indicatori standard, precum și pe factori precum dimensiunea, stadiul de dezvoltare și diversitatea entităților. Corelarea metodologiilor de măsurare și gestionare a impactului social cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite poate oferi un cadru util pentru demonstrarea impactului.
- (24) Vizibilitatea și recunoașterea economiei sociale la nivel național și regional în Uniune s-au îmbunătățit în ultimul deceniu. Cu toate acestea, potențialul sectorului în multe state membre rămâne neexploatat. Lipsa de coordonare și a unui schimb între statele membre perpetuează diferențele în ceea ce privește dezvoltarea economiei sociale și, prin urmare, există o oportunitate clară pentru statele membre de a obține beneficii prin învățarea și schimbul de bune practici. De asemenea, există un nivel limitat de sensibilizare în rândul publicului larg în ceea ce privește economia socială și contribuțiile pozitive ale acesteia. Acest lucru poate împiedica dezvoltarea politicilor de sprijin și a oportunităților de piață pentru economia socială. Reglementarea poate crește nivelul de sensibilizare și poate conferi o mai mare legitimitate entităților din sectorul economiei sociale, facilitând accesul la finanțare și la piațe, asigurându-se în același timp că noua legislație răspunde nevoilor entităților respective. Autoritățile publice naționale și părțile interesate au lansat mai multe inițiative, cum ar fi forme juridice, etichete și statute specifice⁽³⁰⁾ pentru economia socială, precum și campanii de comunicare la scară largă, pentru a spori înțelegerea și vizibilitatea economiei sociale. Printre alte reforme reușite se numără crearea unor unități ministeriale specifice pentru economia socială și consolidarea dialogului între părțile interesate și autoritățile publice. Creșterea vizibilității economiei sociale este esențială pentru recunoașterea deplină a impactului pozitiv al acesteia asupra societății, astfel cum se subliniază în planul de acțiune pentru economia socială, prin lansarea unui portal privind economia socială.
- (25) Existența unor date și statistici exacte este esențială pentru o mai bună înțelegere a modelelor de afaceri din cadrul economiei sociale și pentru luarea unor decizii de politică bazate pe date concrete. Cu toate acestea, există un deficit de date fiabile privind economia socială, inclusiv de date privind valoarea adăugată economică și performanța acesteia. Datele existente sunt adesea incomplete și dificil de comparat. De exemplu, doar câteva state membre și-au extins sistemele naționale de contabilitate pentru a colecta date suplimentare (cum ar fi în conturile satelit) privind economia socială, în pofida sprijinului financiar disponibil de la bugetul Uniunii. Economia socială nu este, de obicei, inclusă în statisticile structurale privind întreprinderile, de exemplu atunci când statisticile se bazează pe date economice generate de întreprinderi cu scop lucrativ, iar entitățile din sectorul economiei sociale tradiționale sunt incluse doar în categorii reziduale. Prin punerea la dispoziție a unor statistici esențiale privind dimensiunea, forța de muncă, dezvoltarea și provocările economiei sociale, strategiile și măsurile puse în aplicare ar fi mai eficiente și mai adaptate la diferitele situații din sector.
- (26) În sens mai larg, promovarea economiei sociale poate avea o importanță esențială pentru realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite,

ADOPTĂ PREZENTA RECOMANDARE:

OBIECTIV

1. În conformitate cu principiile pilonului, scopul prezentei recomandări este de a promova accesul la piața forței de muncă și incluziunea socială prin orientarea statelor membre cu privire la promovarea unor cadre de politică și de reglementare favorabile pentru economia socială și a unor măsuri care să faciliteze dezvoltarea acesteia.

⁽³⁰⁾ Statutele/încadrările juridice, denumite uneori și etichete, sunt diferite de formele juridice, deoarece pot fi adoptate printr-o varietate de forme juridice, inclusiv organizații cu scop lucrativ și non-profit.

Pentru atingerea obiectivelor respective, se recomandă ca statele membre, în conformitate cu competențele naționale și ținând seama de circumstanțele naționale, să colaboreze cu părțile interesate pentru a recunoaște, a sprijini și a valorifica contribuțiile aduse de economia socială.

2. Prin promovarea economiei sociale, prezenta recomandare sprijină realizarea celor trei obiective principale ale Uniunii privind ocuparea forței de muncă, competențele și reducerea sărăciei până în 2030, în conformitate cu Planul de acțiune privind Pilonul european al drepturilor sociale.
3. Promovarea economiei sociale stimulează, de asemenea, dezvoltarea socioeconomică și industrială echitabilă și durabilă. Aceasta contribuie la Pactul verde european, la democrația economică, la dezvoltarea durabilă, la participarea activă a cetățenilor și la îmbunătățirea coeziunii sociale și teritoriale în toate statele membre.

DEFINIȚIE

4. În sensul prezentei recomandări, se aplică următoarele definiții, ținând seama de cadrele juridice existente ale statelor membre:
 - (a) „economie socială” înseamnă un set de entități de drept privat autonome care furnizează bunuri și servicii membrilor lor sau societății, înglobând forme de organizare precum cooperativele, societățile mutuale, asociațiile (inclusiv organizațiile caritabile), fundațiile sau întreprinderile sociale, precum și alte forme juridice, care funcționează în conformitate cu următoarele principii și caracteristici esențiale:
 - (i) prevalența oamenilor, precum și a obiectivului social sau de mediu în raport cu profitul;
 - (ii) reinvestirea totalității sau a majorității profiturilor și a excedentelor pentru a-și urmări în continuare scopurile sociale sau de mediu și pentru a desfășura activități în interesul membrilor/utilizatorilor („interes colectiv”) sau al societății în general („interes general”); și
 - (iii) guvernanta democratică sau participativă.
 - (b) „întreprindere socială” înseamnă o entitate de drept privat care furnizează bunuri și servicii pentru piață în mod antreprenorial și în conformitate cu principiile și caracteristicile economiei sociale, motivul activității sale comerciale constând în obiective sociale sau de mediu. Întreprinderile sociale pot fi înființate sub diverse forme juridice.
 - (c) „inovare socială” înseamnă o activitate care are un caracter social atât din punctul de vedere al scopurilor urmărite, cât și al mijloacelor folosite și în special o activitate legată de dezvoltarea și implementarea de idei noi vizând produse, servicii, practici și modele, care răspunde unor nevoi sociale și, în același timp, creează relații sau colaborări sociale noi între public, societatea civilă sau organizații private, fiind astfel benefică pentru societate și stimulând capacitatea acesteia de a acționa, astfel cum este definită în Regulamentul (UE) 2021/1057. Inovarea socială este adesea impulsionată de economia socială.

PROMOVAREA ACCESULUI LA PIAȚA FORȚEI DE MUNCĂ ȘI A INCLUZIUNII SOCIALE PRIN INTERMEDIUL ECONOMIEI SOCIALE

Accesul la piața forței de muncă

5. Se recomandă ca statele membre să recunoască și să sprijine valoarea adăugată specifică a economiei sociale prin facilitarea accesului la piața forței de muncă și prin promovarea locurilor de muncă de calitate pentru toți, consolidând, în același timp, condițiile de muncă echitabile, securitatea și sănătatea la locul de muncă, egalitatea și nediscriminarea. Acest lucru ar trebui realizat în cadrul creșterii favorabile incluziunii, astfel cum se subliniază în Orientările pentru politicile de ocupare a forței de muncă ale statelor membre din 2022, și ținând seama de circumstanțele naționale specifice statelor membre, în special prin:
 - (a) stabilirea sau încurajarea inițiativelor de parteneriat care implică entitățile din sectorul economiei sociale în elaborarea și punerea în aplicare a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă;
 - (b) asigurarea faptului că autoritățile publice oferă un sprijin adecvat entităților din sectorul economiei sociale în vederea unei mai bune integrări pe piața forței de muncă a femeilor, precum și a grupurilor dezavantajate și a altor grupuri subreprezentate [cum ar fi șomerii de lungă durată, persoanele care suferă de probleme de sănătate mintală, persoanele inactive, persoanele slab calificate, persoanele cu handicap, persoanele care provin dintr-un context de migrație, persoanele cu origine rasială sau etnică minoritară (inclusiv romii), lucrătorii tineri și în vârstă] prin:

- (i) recunoașterea experienței profesionale dobândite în cadrul entităților din sectorul economiei sociale, inclusiv în cadrul întreprinderilor sociale de inserție, care oferă locuri de muncă și sprijin adaptat acestor grupuri;
- (ii) acțiuni menite să ajute aceste grupuri de persoane să se pregătească pentru ocuparea unui loc de muncă prin experiență profesională în întreprinderile sociale în vederea integrării lor pe piața deschisă a forței de muncă;
- (c) sprijinirea proiectelor de colaborare între serviciile publice de ocupare a forței de muncă, autoritățile locale, entitățile din sectorul economiei sociale, furnizorii de educație și de formare și întreprinderile tradiționale, pentru a oferi tinerilor care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare orientări profesionale adaptate și oportunități de învățare și formare. Aceste oportunități pot include ucenicia, programe de imersiune profesională, îndrumare personală și întâlniri cu modele de urmat și urmăresc să faciliteze integrarea pe piața forței de muncă, în conformitate cu Garanția pentru tineret consolidată;
- (d) promovarea antreprenoriatului în cadrul economiei sociale, inclusiv prin intermediul întreprinderilor nou-înființate, ca mijloc de încurajare a activităților independente și a altor forme de ocupare a forței de muncă, de dezvoltare a activității economice la nivel local și de abordare a provocărilor societale prin modele de afaceri inovatoare și favorabile incluziunii; întrucât, pentru a realiza acest lucru, statele membre pot, de exemplu:
 - (i) să asigure accesul antreprenorilor din sectorul economiei sociale la protecție socială;
 - (ii) să ia în considerare introducerea de stimulente pentru angajarea de noi salariați;
 - (iii) să identifice, să evalueze și să abordeze potențialele dezavantaje administrative sau obstacole în calea înființării unei întreprinderi sociale;
 - (iv) să promoveze cultura de tip „startup” în cadrul economiei sociale, dezvoltarea competențelor pentru întreprinderile nou-înființate și stabilirea unor condiții-cadru favorabile întreprinderilor nou-înființate, precum și includerea modelelor economiei sociale ca instrument relevant în politicile privind întreprinderile nou-înființate;
- (e) elaborarea de politici și adoptarea de măsuri care promovează și integrează egalitatea de gen în economia socială, de exemplu prin:
 - (i) combaterea normelor și a stereotipurilor sociale discriminatorii cu privire la competențele femeilor și ale bărbaților, precum și a subevaluării muncii femeilor;
 - (ii) furnizarea de sprijin adaptat pentru capacitatea femeilor prin reducerea disparităților de gen în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, prin asigurarea egalității în ceea ce privește pozițiile de conducere, precum și a unei remunerații egale pentru muncă egală sau pentru muncă de valoare egală;
 - (iii) asigurarea accesului la programe de îndrumare și mentorat pentru femeile care doresc să devină antreprenori și lideri în sectorul economiei sociale;
- (f) asigurarea unui cadru favorabil pentru transferurile de întreprinderi către angajați pentru a forma cooperative de lucrători și alte forme juridice relevante din cadrul economiei sociale, pentru a evita pierderea locurilor de muncă și pentru a proteja activitatea economică, oferind în același timp servicii de acompaniere și informații cu privire la costurile și beneficiile probabile ale transferurilor de întreprinderi către angajați;
- (g) colaborarea cu entitățile din sectorul economiei sociale pentru a permite unui număr mai mare de persoane cu handicap să intre pe piața forței de muncă, de exemplu prin dezvoltarea de tehnologii de asistare;
- (h) promovarea dialogului social în cadrul economiei sociale pentru a se asigura condiții de muncă echitabile, inclusiv salarii echitabile, respectând autonomia partenerilor sociali.
- (i) recunoașterea practicilor democratice specifice care sunt dezvoltate în cadrul entităților din sectorul economiei sociale.

Incluziune socială

6. Ținând seama de diferitele contexte naționale, se recomandă ca statele membre să recunoască și să sprijine rolul economiei sociale în furnizarea de servicii sociale și de îngrijire și de locuințe accesibile și de înaltă calitate, ținând seama totodată de grupurile defavorizate, în strânsă cooperare cu serviciile sociale accesibile publicului. De exemplu, acesta ar putea include:
- (a) colaborarea cu entitățile din sectorul economiei sociale în domeniile lor de acțiune respective în ceea ce privește stabilirea și furnizarea de servicii de interes general;
 - (b) implicarea entităților din sectorul economiei sociale în conceperea și furnizarea de servicii sociale și de îngrijire centrate pe oameni, inclusiv destinate persoanelor în vârstă, astfel cum se subliniază în Strategia europeană privind serviciile de îngrijire;

- (c) colaborarea cu entitățile din sectorul economiei sociale pentru a concepe și a oferi servicii de îngrijire și sprijin pentru copii și tineri, inclusiv pentru copiii din grupuri defavorizate, în conformitate cu Garanția europeană pentru copii instituită prin Recomandarea (UE) 2021/1004 a Consiliului ⁽³¹⁾ și cu Strategia Uniunii privind drepturile copilului ⁽³²⁾.

Competențe

7. Se recomandă ca statele membre să sprijine formarea și dezvoltarea competențelor pentru economia socială, în special:

- (a) pe baza informațiilor existente privind competențele, care urmăresc nevoile economiei și ale pieței generale a forței de muncă, pentru a înțelege modul în care economia socială poate contribui la furnizarea unei forțe de muncă calificate și poate atenua deficitul de forță de muncă;
- (b) prin facilitarea educației, a formării și a competențelor în economia socială prin:
- (i) desfășurarea de schimburi de învățare între entitățile din sectorul economiei sociale, organizațiile de formare și întreprinderile tradiționale, cu scopul de a îmbunătăți competențele de gestionare, antreprenoriale și legate de locul de muncă necesare pentru tranziția digitală și tranziția verde (inclusiv competențele circulare, de reparare și digitale);
 - (ii) recalificarea și perfecționarea cursanților pe tot parcursul vieții, inclusiv a femeilor și a grupurilor de persoane defavorizate, și sprijinirea tranziției acestora către piața deschisă a forței de muncă, în conformitate cu abordarea europeană privind micro-certificările pentru învățarea pe tot parcursul vieții și capacitatea de inserție profesională și cu alte măsuri care țin seama de caracteristicile naționale;
 - (iii) includerea formării privind economia socială sau a formării oferite de aceasta pe lista de formare eligibilă pentru a fi acoperită de conturile personale de învățare pe tot parcursul vieții ⁽³³⁾, atunci când este cazul, și de alte inițiative existente la nivel național;
 - (iv) încurajarea oportunităților de formare pentru ca lucrătorii să poată urma o carieră în economia socială, de exemplu, prin programe de consiliere și de formare adaptate, bazate pe principiile educației pentru dezvoltare durabilă;
- (c) prin crearea unor programe specifice de ucenicie în economia socială, care să sprijine tinerii, în special pe cei care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare, să își perfecționeze competențele și să îi pregătească pentru piața forței de muncă și să permită economiei sociale să dezvolte talente în acest sector, în conformitate cu Cadrul european pentru programe de ucenicie de calitate și eficiente;
- (d) prin promovarea includerii competențelor în domeniul economiei sociale și al antreprenoriatului social în educație și formare la toate nivelurile de educație, în special în cursurile de antreprenoriat și de afaceri, de exemplu prin promovarea entităților din sectorul economiei sociale conduse de elevi, inclusiv a cooperativelor de elevi, ca oportunitate de învățare și prin asigurarea accesului la programe de îndrumare și mentorat pentru entitățile din sectorul economiei sociale și antreprenorii sociali;
- (e) prin crearea de centre naționale de competență pentru formarea în domeniul economiei sociale și participarea la inițiative transnaționale care facilitează accesul la programe specializate de educație și formare pentru economia socială, de exemplu prin cooperarea cu furnizorii de educație și formare profesională care lucrează în cadrul organismelor stabilite, cum ar fi centrele de excelență profesională menționate în Recomandarea Consiliului din 24 noiembrie 2020 privind educația și formarea profesională pentru competitivitate durabilă, echitate socială și reziliență ⁽³⁴⁾.

Inovarea socială și dezvoltarea economică durabilă

8. Se recomandă ca statele membre să consolideze rolul de sprijin jucat de entitățile din sectorul economiei sociale în promovarea inovării sociale și a sectoarelor-cheie ale dezvoltării locale și ocupării forței de muncă. Acest lucru se poate realiza prin:

⁽³¹⁾ JO L 223/14, 22.6.2021, p. 14.

⁽³²⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Strategia UE privind drepturile copilului” (COM(2021) 142 final).

⁽³³⁾ Recomandarea Consiliului din 16 iunie 2022 privind conturile personale de învățare 2022/C 243/03 (JO C 243, 27.6.2022, p. 26).

⁽³⁴⁾ JO C 417, 2.12.2020, p. 1.

- (a) promovarea unui ecosistem favorabil pentru inovarea socială și inovarea bazată pe realitatea locului prin facilitarea cooperării și a inițiativelor de parteneriat între entitățile din economia socială și cele din economia circulară, întreprinderile tradiționale, furnizorii de finanțare, administrațiile locale și alte părți interesate. De exemplu, acest lucru se poate realiza prin:
 - (i) crearea sau încurajarea centrelor de inovare socială sau a clusterelor de inovare socială și ecologică concepute pentru a răspunde nevoilor locale și pentru a testa soluții comune;
 - (ii) implicarea entităților din sectorul economiei sociale în dezvoltarea locală plasată sub responsabilitatea comunității, inclusiv prin utilizarea instrumentelor disponibile de finanțare din partea Uniunii;
 - (iii) colaborarea cu centrele naționale și regionale de competență pentru inovare socială pentru a construi rețele, a stimula capacitățile și sinergiile, a evidenția eficiența și a dezvolta instrumente și metode esențiale de stimulare a inovării sociale;
- (b) asigurarea faptului că politica privind economia socială este legată de politica industrială și de tranziția către o economie digitală, neutră din punct de vedere climatic și circulară, de exemplu prin crearea unei rețele de centre de inovare tehnologică și socială, și promovarea economiei sociale ca mijloc de sporire a echității și a nivelului de acceptare a tranzițiilor de către public, dată fiind orientarea sa către obiective societale, precum și faptul că economia socială este ancorată în comunitățile locale;
- (c) adaptarea cadrelor de reglementare pentru a sprijini, în cadrul economiei circulare, entitățile din sectorul economiei sociale, de exemplu prin garantarea faptului că întreprinderile beneficiază de stimulente adecvate pentru a dona entităților din sectorul economiei sociale, în vederea reparării și reutilizării, bunurile nevândute și returnate, în loc să le distrugă, iar persoanele fizice beneficiază de stimulente adecvate pentru a dona bunurile de ocazie, prin asigurarea accesului entităților din sectorul economiei sociale la fluxul de deșeuri, prin implicarea lor în strategii de prevenire a generării de deșeuri și prin autorizarea sau încurajarea băncilor de alimente să colecteze surplusurile de alimente;
- (d) promovarea dezvoltării locale și a coeziunii teritoriale prin intermediul unor inițiative și ecosisteme ale economiei sociale bazate pe comunitate, de exemplu comunitățile energetice, soluțiile de mobilitate partajată, cooperativele prin intermediul unei platforme digitale, furnizarea de servicii de îngrijire, locuințele abordabile și colective, cooperativele agricole și lanțurile alimentare scurte la nivel local și piețele alimentare locale, astfel încât cetățenii să aibă acces la produse și servicii locale;
- (e) stimularea accesului entităților din sectorul economiei sociale la instrumentele digitale și la noile tehnologii, cum ar fi sursele deschise, tehnologia blockchain și tehnologia registrelor distribuite, volumele mari de date sau inteligența artificială și încurajarea autorităților publice să sprijine dezvoltarea de software cu sursă deschisă în cooperare cu economia socială și cu alte părți interesate relevante;
- (f) promovarea includerii entităților din sectorul economiei sociale în dezvoltarea locală și regională prin integrarea acestora în ecosistemele existente de sprijinire a întreprinderilor și a inovării.

DEZVOLTAREA UNOR CADRE FAVORABILE PENTRU ECONOMIA SOCIALĂ

9. Se recomandă ca statele membre să elaboreze cadre de politică și de reglementare care să favorizeze și să sprijine economia socială. În acest scop, acestea sunt încurajate să elaboreze și să pună în aplicare strategii cuprinzătoare care să recunoască și să stimuleze economia socială, sau să adapteze strategiile existente sau alte inițiative strategice, în conformitate cu prezenta recomandare, cu Planul de acțiune al Uniunii pentru economia socială și cu alte orientări de politică ale Uniunii.
10. Se recomandă ca statele membre să instituie mecanisme de consultare și dialog între autoritățile publice și organizațiile care reprezintă economia socială. Acest lucru poate implica înființarea de grupuri la nivel înalt și sprijinirea creării și dezvoltării unor rețele reprezentative ale economiei sociale.
11. În strategiile sau în celelalte inițiative strategice menționate la punctul 9, statele membre ar trebui să recunoască principiile de bază, caracteristicile și domeniul de aplicare al economiei sociale, precum și faptul că entitățile din sectorul economiei sociale pot avea o gamă largă de forme și statute juridice diferite și că sunt specifice diferitelor legi și practici naționale, regionale și locale. În acest context, se recomandă ca statele membre să consolideze cooperarea cu autoritățile locale și regionale în ceea ce privește dezvoltarea economiei sociale.

12. Se recomandă ca statele membre să investească în dezvoltarea înțelegerii de către funcționarii lor publici și autorități a economiei sociale prin programe de formare și inițiative transnaționale sau interregionale de consolidare a capacităților, inclusiv inițiative din cadrul programului Interreg Europa prevăzut în Regulamentul (UE) 2021/1059 al Parlamentului European și al Consiliului ⁽³⁵⁾. Inițiativele ar trebui să se axeze pe învățarea reciprocă și pe schimbul de bune practici, cu un accent deosebit pe încurajarea colaborării dintre autoritățile regionale și locale și părțile interesate din economia socială. Comisia va sprijini această activitate, astfel cum se descrie la punctul 23 litera (a) punctul (iii) din prezenta recomandare.
13. Se recomandă ca statele membre, atunci când este cazul, să consolideze poziția economiei sociale în cadrul politicilor lor de cooperare internațională și dezvoltare și să consolideze sprijinul acordat entităților din sectorul economiei sociale din țările în curs de dezvoltare.

Accesul la finanțare publică și privată

14. Se recomandă ca statele membre să creeze un mediu favorabil pentru finanțarea socială la nivel național, regional și local, în special prin:
 - (a) cartografierea structurilor de finanțare pentru entitățile din sectorul economiei sociale, intermediarii financiari și organizațiile de sprijin și prin evaluarea nevoilor acestora și a eficacității schemelor de sprijin existente;
 - (b) facilitarea accesului entităților din sectorul economiei sociale la finanțare adaptată la nevoile lor, în stadiul potrivit al dezvoltării lor, inclusiv granturi și alte subvenții, finanțare prin capitaluri proprii sau finanțare de cvasi-capital pentru stadiile incipiente și de înființare, sau finanțare prin îndatorare, finanțare prin capitaluri proprii, finanțare de cvasicapital sau finanțare de tip mezanin în faza de extindere, precum și scheme de finanțare inovatoare, cum ar fi parteneriatele public-privat, platformele de finanțare participativă și combinații de diferite tipuri de instrumente financiare sau granturi și instrumente financiare;
 - (c) promovarea accesului investitorilor de retail la modele de afaceri, sectoare, produse și servicii durabile bazate pe economia socială sau sprijinite de aceasta;
 - (d) evaluarea criteriilor de acces la programele de finanțare publică, inclusiv a celor destinate întreprinderilor tradiționale, pentru a evita crearea de bariere nejustificate pentru entitățile din sectorul economiei sociale;
 - (e) mobilizarea finanțării private prin punerea la dispoziție a unor scheme de garantare publice, în conformitate cu normele privind ajutoarele de stat, acolo unde este necesar, pentru a încuraja finanțatorii specializați și generaliști să finanțeze entitățile din sectorul economiei sociale;
 - (f) sensibilizarea cu privire la caracteristicile și nevoile specifice ale entităților din sectorul economiei sociale pentru a îmbunătăți capacitatea finanțatorilor privați generaliști de a oferi sprijin financiar adaptat;
 - (g) facilitarea accesului la dezvoltarea întreprinderilor și sprijinirea pregătirii pentru investiții pentru entitățile din sectorul economiei sociale pe parcursul întregului lor ciclu de viață, de exemplu prin scheme de sprijin pentru sensibilizarea incubatoarelor de întreprinderi tradiționale, a acceleratoarelor și a altor organizații de sprijin pentru a extinde sprijinul acestora pentru entitățile din economia socială, inclusiv oportunități de consolidare a capacităților pentru managerii entităților din sectorul economiei sociale;
 - (h) oferirea de sprijin financiar specific și consolidarea capacităților pentru a facilita transferurile de întreprinderi către lucrători prin intermediul cooperativelor și al altor forme relevante ale economiei sociale, oferind totodată lucrătorilor servicii de acompaniere și informații cu privire la costurile și beneficiile sale potențiale;
 - (i) oferirea de scheme care sporesc disponibilitatea finanțării pentru entitățile din sectorul economiei sociale, de exemplu oferind deponenților individuali sau angajaților care participă la planuri de pensii sau de economii finanțate de angajator opțiunea de a selecta un plan prin care o parte a acestora este investită într-o întreprindere socială;
 - (j) utilizarea optimă a finanțării disponibile în cadrul fondurilor politicii de coeziune, inclusiv Fondul social european Plus (FSE+), precum și în cadrul compartimentului pentru statele membre al InvestEU, al Mecanismului de redresare și reziliență și al altor resurse internaționale, naționale și regionale, prin desfășurarea de măsuri și inițiative concepute în mod specific pentru entitățile din sectorul economiei sociale;

⁽³⁵⁾ Regulamentul (UE) 2021/1059 al Parlamentului European și al Consiliului din 24 iunie 2021 privind dispoziții specifice pentru obiectivul Cooperare teritorială europeană (Interreg) sprijinit de Fondul european de dezvoltare regională și de instrumentele de finanțare externă (JO L 231, 30.6.2021, p. 94).

- (k) utilizarea serviciilor de consiliere fi-compass privind instrumentele financiare din cadrul gestiunii partajate a Uniunii pentru a dezvolta instrumente de finanțare rambursabilă în cadrul fondurilor politicii de coeziune.

Accesul la piețe și achizițiile publice

15. Se recomandă ca statele membre să își încurajeze autoritățile contractante să achiziționeze bunuri și servicii în mod strategic și să urmărească obiective sociale, luând de asemenea în considerare inovarea socială și obiectivele de mediu. În acest scop, acestea sunt încurajate să utilizeze pe deplin instrumentele disponibile în temeiul normelor Uniunii privind achizițiile publice, inclusiv cele pentru organizarea anumitor servicii, cunoscute sub denumirea de servicii către persoane și de servicii de interes general, prin intermediul unui regim specific, inspirat de principiul solidarității. Încurajarea adoptării unor soluții responsabile din punct de vedere social și inovatoare în domeniul achizițiilor publice poate implica diferite tipuri de instrumente de politică, inclusiv:
- (a) adoptarea unor orientări politice și a unor strategii de achiziții publice, inclusiv a unor posibile obiective oficiale, susținute de conducere și cu un angajament de la nivel politic până la principalii factori de decizie și manageri bugetari;
 - (b) furnizarea de orientări la nivelul (nivelurile) administrativ(e) corespunzător (corespunzătoare) pentru a facilita accesul entităților din sectorul economiei sociale la achizițiile publice;
 - (c) sensibilizarea autorităților contractante și a întreprinderilor cu privire la valoarea adăugată a achizițiilor publice responsabile social și punerea expertizei la dispoziția autorităților contractante și a entităților din sectorul economiei sociale;
 - (d) încurajarea autorităților contractante să facă trimitere în documentele de licitație la obligațiile specifice prevăzute de legislația socială și a muncii și de contractele colective de muncă, precum și la criteriile sociale și de mediu, care se aplică achizițiilor publice ⁽³⁶⁾, să solicite ofertanților să confirme conformitatea și să stabilească măsuri de monitorizare;
 - (e) încurajarea unui dialog structurat, transparent și nediscriminatoriu cu economia socială și cu alte părți interesate în vederea elaborării unei strategii de achiziții publice responsabile social.
16. Se recomandă ca statele membre să își încurajeze autoritățile contractante să utilizeze mai bine dispozițiile flexibile din cadrul juridic existent al Uniunii pentru a ajuta entitățile din sectorul economiei sociale să aibă acces la piață, de exemplu prin:
- (a) promovarea dialogului cu piața, în special prin desfășurarea unor consultări preliminare transparente și favorabile incluziunii pe piață cu o gamă specifică de furnizori potențiali;
 - (b) rezervarea contractelor pentru întreprinderile sociale de inserție sau pentru operatorii care au cel puțin 30 % din forța lor de muncă formată din persoane cu handicap sau lucrători defavorizați, în conformitate cu articolul 24 din Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽³⁷⁾, cu articolele 20 și 77 din Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽³⁸⁾ și cu articolele 38 și 94 din Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului ⁽³⁹⁾;
 - (c) stabilirea unor criterii de selecție proporționale și favorabile incluziunii pentru a permite întreprinderilor sociale mici și inovatoare să liciteze pentru contracte;
 - (d) îndepărtarea de logica prețului celui mai scăzut prin utilizarea criteriilor sociale de atribuire în conformitate cu regula „ofertei celei mai avantajoase din punct de vedere economic” și cu clauzele contractuale sociale și stabilirea cerințelor de performanță sau funcționale în diferite etape ale procedurilor de achiziții publice, inclusiv în specificațiile tehnice;

⁽³⁶⁾ Articolul 30 alineatul (3) din Directiva 2014/23/UE, articolul 18 alineatul (2) din Directiva 2014/24/UE și articolul 36 alineatul (2) din Directiva 2014/25/UE.

⁽³⁷⁾ Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contractelor de concesiune (JO L 94, 28.3.2014, p. 1).

⁽³⁸⁾ Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 65).

⁽³⁹⁾ Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/17/CE (JO L 94, 28.3.2014, p. 243).

- (e) împărțirea contractelor în loturi, în conformitate cu articolul 46 din Directiva 2014/24/UE și cu articolul 65 din Directiva 2014/25/UE, având în vedere, de asemenea, facilitarea cooperării dintre întreprinderile tradiționale și entitățile din sectorul economiei sociale și utilizarea unor regimuri simplificate, în special pentru serviciile sociale și alte servicii specifice, pentru a face procesul mai accesibil pentru entitățile din economia socială;
 - (f) impunerea unor etichete specifice în specificațiile tehnice, în criteriile de atribuire sau în condițiile de executare a contractului, atunci când intenționează să achiziționeze lucrări, bunuri sau servicii cu caracteristici sociale sau de mediu specifice, în conformitate cu articolul 43 din Directiva 2014/24/UE și cu articolul 61 din Directiva 2014/25/UE.
17. Pentru a ajuta entitățile din sectorul economiei sociale să își extindă impactul, se recomandă ca statele membre să încurajeze cooperarea dintre entitățile din sectorul economiei sociale și întreprinderile tradiționale, în special prin:
- (a) sensibilizarea cu privire la valoarea adăugată socială prin promovarea celor mai bune practici care încurajează întreprinderile tradiționale să implice întreprinderile sociale în lanțurile lor valorice și de aprovizionare pe termen lung și consumatorii să cumpere bunuri sau servicii produse de entitățile din sectorul economiei sociale, cunoscute și sub denumirea de mișcarea „achiziții responsabile social”;
 - (b) intensificarea furnizării de servicii de mentorat, de identificare de parteneri și de facilitare pentru a ajuta entitățile din sectorul economiei sociale să dezvolte parteneriate pe termen lung cu comunitatea de afaceri mai largă;
 - (c) promovarea și sprijinirea angajaților din cadrul întreprinderilor sociale de inserție în colaborarea cu întreprinderile tradiționale pentru a câștiga experiență pe piața deschisă a forței de muncă;
 - (d) sprijinirea entităților din sectorul economiei sociale și antreprenorilor să utilizeze în mod optim noile tehnologii pentru a avea acces la piețele private prin intermediul platformelor online bazate pe economia socială, al spațiilor de colaborare și al bunurilor digitale comune.

Ajutoarele de stat

18. Ori de câte ori o măsură de sprijin pentru economia socială constituie ajutor de stat și cu respectarea normelor aplicabile, se recomandă ca statele membre să utilizeze în mod optim posibilitățile prevăzute de normele privind ajutoarele de stat pentru a sprijini economia socială, astfel cum se prevede în Regulamentul (UE) nr. 651/2014, în normele privind serviciile de interes economic general și în regula *de minimis*:
- (a) utilizând Regulamentul (UE) nr. 651/2014, în special:
 - (i) luând în considerare ajutoarele pentru investiții acordate întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri), de exemplu pentru achiziționarea de active în infrastructura socială, în conformitate cu articolul 17 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014, și încurajând utilizarea ajutoarelor regionale pentru investiții pentru zonele asistate, în conformitate cu articolul 14 din regulamentul respectiv;
 - (ii) utilizând în mod optim dispozițiile care permit acordarea către IMM-uri de ajutoare pentru finanțare de risc în conformitate cu articolele 21 și 21a din Regulamentul (UE) nr. 651/2014, de exemplu prin înființarea de fonduri de investiții cu participarea investitorilor privați pentru a sprijini în mod specific întreprinderile sociale, inclusiv prin explorarea posibilității de a acorda stimulente fiscale investitorilor privați independenți care sunt persoane fizice care furnizează finanțare de risc, direct sau indirect, întreprinderilor eligibile;
 - (iii) luând în considerare ajutorul la înființare care permite întreprinderilor mici, necotate la bursă și nou-înființate să primească o varietate de instrumente de ajutor, cum ar fi credite preferențiale, garanții cu prime preferențiale sau granturi în conformitate cu articolul 22 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014;
 - (iv) investind în oameni prin adoptarea unor scheme de ajutor pentru reintegrarea pe piața forței de muncă a lucrătorilor defavorizați sau extrem de defavorizați, în conformitate cu articolele 32 și 35 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014;

- (v) facilitând includerea deplină a lucrătorilor cu handicap în toate tipurile de întreprinderi, cu sprijinul unor subvenții specifice, inclusiv subvenții salariale, pentru întreprinderi, în conformitate cu articolele 33 și 34 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014;
 - (vi) sprijinind construirea sau modernizarea infrastructurii locale, care poate include infrastructura socială locală, prin acordarea de ajutoare pentru acoperirea diferenței dintre costurile de investiție și profitul din exploatare al investiției, în conformitate cu articolul 56 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014;
 - (vii) luând în considerare ajutorul pentru inovarea de proces și organizațională pentru toate tipurile de întreprinderi, inclusiv pentru entitățile din sectorul economiei sociale și pentru întreprinderile nou-înființate, în vederea dezvoltării tehnologiei, precum și ajutorul pentru întreprinderile inovatoare mai mari în vederea colaborării cu entități din sectorul economiei sociale, dacă acestea din urmă sunt IMM-uri, în conformitate cu articolul 29 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014;
 - (viii) sprijinind succesul tranziției digitale și al tranziției verzi prin utilizarea posibilităților disponibile în conformitate cu articolele 25-28 și 36 din Regulamentul (UE) nr. 651/2014;
- (b) în conformitate cu normele aplicabile privind ajutoarele de stat, analizând serviciile furnizate de entitățile din sectorul economiei sociale care ar putea fi definite și finanțate ca servicii de interes economic general, de exemplu în domeniul integrării profesionale a persoanelor vulnerabile, în locuințe sociale sau în servicii de sănătate și sociale, cum ar fi îngrijirea copiilor, îngrijirea persoanelor în vârstă sau a persoanelor cu handicap; compensațiile pentru serviciile care răspund nevoilor sociale pot fi scutite, în anumite condiții, chiar de obligația de notificare, indiferent de valoarea compensației primite, în temeiul Deciziei 2012/21/UE a Comisiei ⁽⁴⁰⁾;
- (c) utilizând posibilitățile disponibile pentru acordarea unor sume transparente ale ajutoarelor *de minimis*, ținând seama de faptul că entitățile cărora li s-au încredințat servicii de interes economic general au un prag mai ridicat.

Fiscalitate

19. Fără a aduce atingere normelor privind ajutoarele de stat, se recomandă ca statele membre să aibă în vedere posibilitatea de a adopta măsuri pentru:
- (a) a asigura faptul că sistemele de impozitare nu împiedică dezvoltarea economiei sociale și a evalua dacă sistemele fiscale încurajează în mod suficient dezvoltarea acesteia;
 - (b) a elabora stimulente fiscale pentru economia socială, dacă acestea nu sunt deja acordate, în conformitate cu obiectivele lor de politică socială și cu practicile actuale din statele membre și în conformitate cu dreptul Uniunii, care pot include:
 - (i) scutiri de la plata impozitului pe profit pentru profiturile reținute de entitățile din sectorul economiei sociale;
 - (ii) stimulente pentru impozitul pe venit sub formă de deduceri sau credite fiscale acordate donatorilor privați și/sau instituționali sau un sistem de desemnare conform căruia contribuabilii pot indica autorităților lor fiscale procentul stabilit din impozitul pe profit care urmează să fie alocat entităților de interes public;
 - (iii) scutiri fiscale pentru prestațiile de șomaj primite sub forma unei sume forfetare pentru a facilita transferurile de activitate către cooperativele de lucrători;
 - (c) a evalua sarcina determinată de respectarea obligațiilor fiscale pentru entitățile din sectorul economiei sociale și, acolo unde este posibil, a o reduce;
 - (d) a facilita respectarea la nivel practic a cerințelor aplicabile donațiilor transfrontaliere de interes public în scopuri fiscale, de exemplu prin emiterea unui formular standardizat al entității beneficiare stabilite în alt stat membru cu privire la quantumul donației, identificând atât beneficiarul, cât și donatorul;
 - (e) a asigura faptul că entitățile din sectorul economiei sociale nu sunt utilizate în scopuri de evaziune fiscală, de evitare a obligațiilor fiscale, de planificare fiscală agresivă sau de spălare de bani, asigurându-se, în același timp, că procedurile administrative aferente sunt eficiente și proporționale.

⁽⁴⁰⁾ Decizia Comisiei din 20 decembrie 2011 privind aplicarea articolului 106 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene în cazul ajutoarelor de stat sub formă de compensații pentru obligația de serviciu public acordate anumitor întreprinderi cărora le-a fost încredințată prestarea unui serviciu de interes economic general (JO L 7, 11.1.2012, p. 3).

Măsurarea și gestionarea impactului social

20. În conformitate cu inițiativele Comisiei menționate la punctul 23 litera (a) punctul (v), se recomandă ca statele membre, în cooperare cu entitățile din sectorul economiei sociale și cu organizațiile reprezentative, să sprijine adoptarea practicilor de măsurare a impactului și de gestionare a impactului, în special prin:
- (a) încorporarea practicilor și a metodologiilor de măsurare și gestionare a impactului social în cadrele și programele naționale de politică legate de economia socială;
 - (b) furnizarea de sprijin adaptat, bazat pe bune practici, pentru a ajuta entitățile din sectorul economiei sociale să adopte metodologii simple și practice de măsurare și de gestionare a impactului care să le îmbunătățească rezultatele, să le demonstreze impactul social și să faciliteze accesul la finanțare bazată pe impact;
 - (c) încurajarea entităților din sectorul economiei sociale să își măsoare impactul prin consolidarea capacităților prin finanțare specifică și eficientă din punctul de vedere al costului, și să utilizeze o parte din fondurile publice pe care le primesc (granturi sau contracte) pentru a măsura impactul lor social.

Vizibilitate și recunoaștere

21. Se recomandă ca statele membre să sporească nivelul de sensibilizare cu privire la economia socială și la modul în care aceasta contribuie la realizarea obiectivelor sociale și de mediu, în special prin:
- (a) examinarea posibilității de a institui sau adapta forme juridice, statute juridice, etichete sau sisteme de certificare specifice pentru economia socială, pe baza unor evaluări ale valorii lor adăugate potențiale și luând în considerare o posibilă recunoaștere reciprocă voluntară a etichetelor și a certificărilor utilizate în alte state membre. Aceste evaluări ar trebui să analizeze măsura în care pot îmbunătăți înțelegerea economiei sociale și pot sprijini dezvoltarea acesteia, oferind acces la avantaje specifice, precum flexibilitatea în cadrul procedurilor specifice de achiziții/licitații. Comisia va sprijini această activitate, astfel cum se descrie la punctul 23 litera (a) punctul (vi);
 - (b) susținerea unor campanii de comunicare și a unor evenimente de sensibilizare cu privire la economia socială, inclusiv pentru generațiile mai tinere, în cooperare cu nivelurile de guvernare relevante și cu alte instituții (de exemplu, universități);
 - (c) diseminarea inițiativelor-pilot de succes și a bunelor practici desfășurate de entitățile din sectorul economiei sociale, promovarea acțiunilor de reproducere și de extindere a acestor bune practici prin intermediul rețelelor de economie socială și al comunicării publice.
22. Se recomandă ca statele membre să monitorizeze dezvoltarea și performanța economiei sociale prin stimularea cercetării și colectarea de statistici și date cantitative și calitative într-un mod eficient din punctul de vedere al costului, în special prin:
- (a) valorificarea la maximum a sprijinului disponibil din partea Comisiei pentru (i) a-și extinde sistemele naționale de contabilitate pentru a colecta date suplimentare și comparabile (conturi satelit) și (ii) a adapta sondajele esențiale privind gospodăriile (cum ar fi ancheta asupra forței de muncă și anchetele care contribuie la EU-SILC) pentru a colecta informații privind participarea la economia socială, inclusiv date defalcate pe sex și vârstă (și, dacă este posibil, alte defalcări), pentru a înțelege impactul economiei sociale asupra creării de locuri de muncă;
 - (b) încurajarea cooperării privind elaborarea de statistici între autoritățile publice, organizațiile de cercetare și economia socială, extinzând în același timp gama de surse de informații, cum ar fi registrele, datele administrative, anchetele și recensământul, pentru a colecta date exacte;
 - (c) sprijinirea cercetării academice și independente pe teme legate de economia socială, inclusiv prin colaborarea dintre mediul universitar, autoritățile publice și economia socială.

SPRIJIN DIN PARTEA UNIUNII

23. Consiliul salută intenția Comisiei de a sprijini punerea în aplicare a prezentei recomandări prin colaborarea cu statele membre în vederea elaborării unor cadre de politică și de reglementare favorabile pentru economia socială. Sunt incluse aici, în special:
- (a) punerea în aplicare a inițiativelor anunțate în planul de acțiune pentru economia socială, care includ:
 - (i) lansarea și menținerea portalului UE pentru economia socială, punct de intrare clar pentru părțile interesate din economia socială pentru a găsi informații privind finanțarea, politicile, rețelele/platformele și inițiativele Uniunii, inclusiv consolidarea capacităților;

- (ii) publicarea unei analize privind cadrele de impozitare existente pentru economia socială din statele membre și privind tratamentul fiscal al donațiilor transfrontaliere de interes public, precum și privind principiul nediscriminării;
- (iii) facilitarea oportunităților de învățare reciprocă pentru funcționarii publici pe teme legate de economia socială prin organizarea de seminare online și ateliere. Aceste evenimente s-ar putea baza pe exerciții de cartografiere și pe colectarea și schimbul de bune practici într-o serie de domenii de politică relevante pentru economia socială, permițând participanților să facă schimb de cunoștințe și să identifice strategii de succes sau inițiative strategice relevante. Aceste evenimente ar putea servi, de asemenea, ca o oportunitate pentru schimburi periodice de bune practici și pentru învățarea reciprocă între coordonatorii în domeniul economiei sociale din statele membre;
- (iv) colectarea într-un mod bine direcționat de dovezi calitative și cantitative privind funcționarea și structura economiei sociale în statele membre, inclusiv prin sprijinirea cercetării în cadrul programului de lucru Orizont Europa pentru perioada 2023-2024 ⁽⁴¹⁾;
- (v) sprijinirea dezvoltării măsurării și a gestionării impactului social prin cartografierea și revizuirea practicilor existente, inclusiv a modului în care acestea răspund nevoilor și capacităților entităților din sectorul economiei sociale, pentru a îmbunătăți înțelegerea acestora și a facilita adoptarea lor ⁽⁴²⁾. Această activitate se va desfășura în strânsă consultare cu părțile interesate și va urmări să dezvolte metodologii standard simple pentru ca entitățile din sectorul economiei sociale să își evalueze și să își demonstreze impactul social;
- (vi) lansarea unui studiu privind etichetele și sistemele de certificare naționale ale economiei sociale care cartografiază inițiativele actuale, identifică bunele practici, caracteristicile și criteriile comune și oferă statelor membre o abordare și orientări comune, în vederea recunoașterii reciproce voluntare;
- (vii) oferirea de sprijin tehnic statelor membre pentru reformele care vizează stimularea economiei sociale, atât la nivel bilateral, cât și la nivel multinațional;
- (viii) stimularea cooperării transnaționale în domeniul inovării sociale prin intermediul Centrului european de competențe pentru inovare socială, al Concursului european pentru inovare socială și al viitoarei rețele de antreprenori și inovatori sociali sprijiniți în cadrul programului privind piața unică;
- (ix) sprijinirea punerii în aplicare în comun a Parcursului de tranziție pentru ecosistemul industrial „Economia de proximitate și economia socială” ⁽⁴³⁾ prin colectarea angajamentelor părților interesate și prin facilitarea cooperării dintre părțile interesate din cadrul ecosistemului cu privire la tranziția verde și digitală;
- (x) îmbunătățirea în continuare a accesului la finanțare pentru întreprinderile sociale și alte entități din sectorul economiei sociale, de exemplu prin intermediul produselor financiare din cadrul programului InvestEU;
- (xi) utilizarea unor practici de achiziții publice responsabile social în cadrul procedurilor de licitație ale Comisiei;
- (xii) gestionarea activității Academiei de politici în domeniul antreprenoriatului pentru tineri, care promovează antreprenoriatul în rândul tinerilor, inclusiv pentru antreprenorii femei și pentru antreprenorii sociali, prin colaborarea cu factorii de decizie de la nivel național și cu rețelele de antreprenoriat pentru tineri;
- (xiii) efectuarea unui studiu care să analizeze dacă dovezile disponibile justifică relaxarea normelor în ceea ce privește ajutoarele pentru accesul întreprinderilor sociale la finanțare și în ceea ce privește ajutoarele pentru angajarea de lucrători defavorizați sau extrem de defavorizați, astfel cum se prevede în Regulamentul (UE) nr. 651/2014;
- (xiv) evaluarea punerii în aplicare a planului.

⁽⁴¹⁾ Decizia de punere în aplicare a Comisiei privind adoptarea programului de lucru pentru perioada 2023-2024 în cadrul Programului specific de implementare a Programului-cadru pentru cercetare și inovare Orizont Europa și privind finanțarea acestuia (C (2022) 7550).

⁽⁴²⁾ Comisia, împreună cu OCDE, publică un raport care va identifica și va dezvălui abordările adaptate care sunt deja verificate de entitățile din sectorul economiei sociale din Europa, analizând scopul, domeniul de aplicare și principalele caracteristici ale acestora, ilustrând bunele practici.

⁽⁴³⁾ Raportul „Transition pathway for Proximity and Social Economy” (Parcursul de tranziție pentru economia de proximitate și economia socială).

- (b) monitorizarea și evaluarea punerii în aplicare a prezentei recomandări;
- (c) pe baza rapoartelor statelor membre menționate la punctul 27, elaborarea unui raport privind evaluarea acțiunilor întreprinse ca răspuns la prezenta recomandare, în strânsă cooperare, de asemenea, cu grupurile de experți relevante ale Comisiei specializate în economia socială și întreprinderile sociale, raportul urmând să fie prezentat spre dezbateră Comitetului pentru ocuparea forței de muncă și Comitetului pentru protecție socială.

PUNERE ÎN APLICARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

- 24. Ținând seama de circumstanțele naționale, se recomandă ca statele membre fie să adopte sau să își actualizeze strategiile privind economia socială, fie să integreze economia socială în strategiile relevante sau în alte inițiative strategice, în termen de 24 de luni de la adoptarea prezentei recomandări.
- 25. În conformitate cu obiectivele prezentei recomandări, se recomandă ca statele membre să își revizuiască și să își îmbunătățească, atunci când este cazul, structurile administrative și instituționale la toate nivelurile de guvernanță, de exemplu prin examinarea posibilității de a realiza următoarele:
 - (a) crearea unui „ghișeu unic” pentru a oferi un sprijin simplificat și convenabil entităților din sectorul economiei sociale în domeniul precum accesul la finanțare și alte tipuri de sprijin;
 - (b) înființarea unor puncte de contact naționale, locale sau regionale privind economia socială, care să joace rolul de ambascadori ai economiei sociale și să promoveze sectorul, să ofere sprijin *inter pares*, să faciliteze accesul la finanțarea din partea Uniunii și la cea națională și să colaboreze cu autoritățile naționale și regionale care gestionează fondurile Uniunii;
 - (c) desemnarea coordonatorilor în domeniul economiei sociale în instituțiile publice naționale. Coordonatorii respectivi ar trebui să aibă un mandat și responsabilități clare și resurse suficiente pentru a permite coordonarea și monitorizarea eficace a prezentei recomandări și pentru a asigura coerența procesului de elaborare a politicilor între departamentele administrației publice și cu instituțiile Uniunii.
- 26. Se recomandă ca statele membre să monitorizeze și să evalueze la nivel național măsurile luate în vederea atingerii obiectivelor stabilite în prezenta recomandare, inclusiv printr-un dialog periodic cu autoritățile regionale și locale și cu entitățile din sectorul economiei sociale sau cu organizațiile reprezentative, pentru a informa, a consilia și a însoți evaluarea, monitorizarea și punerea în aplicare a strategiilor lor privind economia socială sau a altor inițiative strategice relevante legate de economia socială.
- 27. Se recomandă ca statele membre să raporteze Comisiei cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a prezentei recomandări în termen de cel mult patru ani de la adoptarea acesteia și din nou, la cinci ani după aceea. Pentru a limita sarcina administrativă, raportarea ar trebui să utilizeze în mod optim instrumentele existente și să țină seama de circumstanțele naționale.

Adoptată la Bruxelles, 27 noiembrie 2023.

Pentru Consiliu
Președintele
Y. DÍAZ PÉREZ